

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BRANDUOLINĖS SAUGOS ĮSTATYMO NR. XI-1539 5, 22, 23,
24, 25, 26, 29, 32, 36, 39-1 STRAIPSNIŲ IR 2 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
TAP-20-1212**

2020-07-16 Nr. NV-1984

Vilnius

Projekto teikėjas – Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija

Projekto tikslas – sudaryti aiškesnes sąlygas prižiūrėti branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir išmontavimo darbus branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu.

Dabartinė situacija:

VĮ Ignalinos atominė elektrinė (toliau - Ignalinos AE) galutinai sustabdžiusi I ir II energijos blokus, planuoja ir vykdo šių energijos blokų radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus. Iki šiol VATESI vykdė šių darbų priežiūrą pagal I ir II energijos blokų eksploatavimo licencijas prieš šių darbų pradžią, derindama atitinkamus saugos pagrindimo dokumentus ir keisdama licencijų sąlygas. Pasikeitus reglamentavimui, licencijų sąlygų buvo atsisakyta. Teikiamame projekte siūloma ateityje tokiems darbams vykdyti išduoti atskirus leidimus – iš esmės priežiūros procesas nesikeistų, tik jis taptų aiškesnis.

Taip pat, pabrėžtina, kad išmontavimo darbai, tinkamai iš anksto neįvertinus jų branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu, kelia riziką pažeisti svarbius visuomenės interesus, kadangi vėlesnis ūkio subjekto patikrinimas branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu neleistų užtikrinti priimtino branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos lygio. Radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbai, prieš pradedant šių darbų įgyvendinimą, turi būti iš anksto įvertinti branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu – turi būti įvertinta ir įsitikinta, kad šių dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų vykdymas yra suplanuotas taip, kad jie bus atliekami esant kiek įmanoma geresnėms radiologinėms sąlygoms, kad, planuojant šiuos darbus, yra siekiama, kad radioaktyviųjų atliekų susidarys kiek įmanoma mažiau ir į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumas būtų kiek įmanoma mažesnis.

Taip pat šiuo metu įstatymo lygmeniu nėra pakankamai detalizuoti esminiai eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo tvarkos aspektai ir nėra įtvirtinta galimybė visuomenei dalyvauti priimant šį sprendimą, nėra pakankamai detalizuotas radionuklidų išmetimo į aplinką plano teikimo teisinis reguliavimas, sprendimo priėmimo dėl radionuklidų išmetimo į aplinką plano derinimo kriterijai. Pažymėtina, kad sprendimas dėl branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo yra itin aktualus gyventojų ir aplinkos apsaugos nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio požiūriu, nes po tokio sprendimo priėmimo objektams ir teritorijai, kurioje buvo vykdoma branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, nebebus taikomi branduolinės saugos priežiūrą vykdančios institucijos nustatyti reikalavimai.

Siūlomo reglamentavimo įteisinimas: a) prisidėtų prie branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos lygio Lietuvos Respublikoje didinimo; b) sudarytų sąlygas visuomenei dalyvauti sprendimo panaikinti licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimą galiojimą priėmimo procese; c) branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų sistemos nuostatų patikslinimas užtikrins teisinį aiškumą.

Projekto esmė:

- nustatyti, kad branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų, vykdomų branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko galutinio sustabdymo ir (ar) eksploatavimo nutraukimo metu, vykdymui būtų išduodami atskiri leidimai;
- detaliau reglamentuoti licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo galiojimo panaikinimo tvarką ir numatyti galimybę visuomenei dalyvauti priimant sprendimą dėl eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo, tikslinti / nustatyti

radionuklidų išmetimo į aplinką plano teikimo sąlygas ir sprendimo priėmimo dėl radionuklidų išmetimo į aplinką plano derinimo kriterijus;

- sukonkretinti, kokių sričių standartai, standartizacijos leidiniai ir licencijų, leidimų turėtojų ir branduolinės energetikos objekto statybos vietos (aikštelės) vertinimą atliekančių asmenų normatyviniai techniniai dokumentai yra laikomi branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų sistemos dalimi, ir aiškiai apibrėžti šių dokumentų taikymo taisykles.

Derinimas – projektas teiktas derinti Energetikos ministerijai, Teisingumo ministerijai, Aplinkos ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, VĮ Ignalinos atominėi elektrinei. Pastabų gauta iš Teisingumo ministerijos, į jas atsižvelgta.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė pastabas, į kurias rengėjai atsižvelgs.

Atitiktis Vyriausybės programai: projektas tiesiogiai Vyriausybės programos neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje, prieš tai aptarus Tarpinstituciniame pasitarime..

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė